

STOF NR. 36 / SOMMER 2020

5 hurtige til ... Vibe Klarup, formand for Rådet for Socialt Udsatte

Om den nye formands visioner for socialt udsatte og rusmiddelområdet

I hvert nummer af STOF stiller vi fem aktuelle spørgsmål til personer, som varetager arbejde, der er relevant for indsatser og politik på rusmiddelområdet. I dette nummer er spørgsmålene rettet til Vibe Klarup, som er den nye formand for Rådet for Socialt Udsatte, og handler om hendes tanker og visioner for Rådets arbejde for socialt udsatte og rusmiddelområdet.

01. Som ny formand for Rådet for Socialt Udsatte – hvad er din vision for, hvilke forskelle Rådet kan gøre for udsatte borgere i vores land?

Rådet skal arbejde for at få socialpolitikken frem i lyset og stå i sin egen ret. Socialpolitikken har stået i skyggen af især beskæftigelsespolitikken, og det er ofte hørt, at den bedste socialpolitik er at få udsatte borgere i arbejde. Det får mange socialt udsatte til at give op. Der er brug for en bred folkelig forståelse for, at det også er fantastisk vigtigt at hjælpe mennesker til at få det bedre, også selv om de ikke kommer i job eller ud af afhængighed af stoffer. Der skal være en folkelig opbakning til, at socialpolitikken bliver højt prioriteret på finansloven, nu hvor satspuljen er væk. I det arbejde er det også vigtigt, at socialt udsatte selv kommer til orde og bidrager med deres perspektiv på, hvordan socialpolitikken kan blive bedre.

02. Vi står p.t. midt i en alvorlig sundheds-situation, hvor coronavirus har ramt landet. Hvad er de største problemer for landets udsatte borgere i en sådan landsdækkende krise, og hvordan kan Rådet hjælpe?

Det største problem er, at socialt udsatte borgere ikke tænkes med i første bølge, når samfundet reagerer. Først efter de indledende tiltag begyndte der at være opmærksomhed på de meget særlige vilkår, som mange socialt udsatte lever under. Fx de hjemløses situation – hvordan skal de leve op til retningslinjerne om ofte at vaske og spritte hænder? Hvordan skal de kunne ”holde sig hjemme” og undgå kontakt med andre? Hvor skal de i karantæne, hvis de får symptomer? Den slags ting kom der først fokus på hen ad vejen. Det samme gjorde sig gældende ift. dem, der er i substitutionsbehandling – skal de hver eller hver anden dag tage offentlig transport frem og tilbage for at hente deres medicin på behandlingsstedet, når alle andre frarådes at tage offentlig transport og i det hele taget får besked på at holde sig hjemme? Nej, de skal selvfølgelig meget hurtigt have udleveret medicin til en længere periode, så de ikke er tvunget ud på gaden. Det gik der lidt tid med at få fokus på.

Måske kan man tale om et paradigmeskifte, i den forstand at nogle tilbud har oplevet opsøgende misbrugsbehandling med substitutionsmedicin til meget udsatte mennesker. I stedet for et forhindreingsløb med en række krav til mødestabi-

litet, udredninger mv. var der pludselig tilbud om substitutionsbehandling på steder, hvor socialt udsatte kommer, og på betingelser, som socialt udsatte kan imødekomme. Forhåbentlig bliver det en god erfaring, som misbrugsbehandlingen kan trække med ind i post-corona-tiden.

Rådet hjalp – i samarbejde med de mange sociale organisationer – med at skabe det nødvendige fokus på socialt udsatte, bl.a. ved at rette henvendelse til de relevante ministerier og gøre opmærksom på, at socialt udsatte pga. deres skrøbelige livs- og helbredssituation altså bør betragtes som risikogruppe, og at der bør være særlig opmærksomhed på deres vilkår i en krisetid. Og at der desuden bør være en målrettet indsats for at hjælpe og informere de mange organisationer og ansatte, der arbejder direkte med socialt udsatte. Det kom som sagt hen ad vejen, men nu skal Rådet arbejde på at fastholde det fokus, så socialpolitik og socialt udsatte fremover er en integreret del af samfundets bevidsthed.

03. Hvad vil være det nye råds vigtigste fokus ift. udsatte borgere med problematisk stof-og/eller alkoholbrug?

En af de ting, der ligger lige for, er den meget store underbehandling på området. Ser man på de tilgængelige tal og data, så er der rigtig mange, som ikke er i behandling, men har behov for det. Både kapacitet i behandlingssystemet og rekrutteringen til behandling skal opprioriteres markant. Og så skal der være fokus på, at behandlingen skal sættes i en social kontekst. Man skal behandle hele mennesket ud fra de livsvilkår og sociale problematikker, det har. Det har Rådet også tidligere peget på, men der er behov for at fastholde fokus på den problemstilling.

Derudover er der en del problemer, der skal løses ift. indsatsen for såkaldt dobbeltdiagnosticerede personer, hvor samarbejdet og koordineringen mellem psykiatrien og rusmiddelbehandlingen mange steder halter. Ofte skal der sættes ind med misbrugsbehandling og psykiatrisk udredning og behandling samtidig, hvilket det offentlige system skal kunne rumme.

Der er også god grund til at følge debatten i Norge om betænkningen ”Rusreform – fra straf til hjælp” og tage en tilsvarende debat i Danmark.

04. Hvad er det nye råds faglige styrke områder, som du ser det?

Rådets rolle er først og fremmest politisk og endda med det særlige fokus, at socialt udsattes oplevelser af problemer skal frem i lyset og fodres ind i politikudviklingen. Rådet skal fremme de politiske diskussioner og i den forbindelse også have øje for, hvilke nye faglige strømninger og udviklinger der er, og hvordan de er relevante i politikudviklingen. Rådets medlemmer repræsenterer tilsammen en stor indsigt i sociale problemstillinger og social udsathed, herunder også stof- og alkoholmisbrug. Og det er mit klare indtryk, at alle de nye rådsmedlemmer brænder indædt for sagen og er villige til at samarbejde på tværs for at opnå forbedringer for socialt udsatte. Den store samarbejdsvillighed, viden og praktiske erfaring er en stor styrke – særligt når den kombineres med input fra det bruger- og praktikerpanel, som Rådet er i gang med at oprette.

05. Flere unge er blevet hjemløse over de seneste år, og nogle af dem har også problemer med alkohol og stoffer. Hvilke tanker gør du dig som ny formand i forhold til, hvordan rådet kan hjælpe med at sætte fokus på unge udsatte med rusmiddelproblemer?

Jeg tror, det er kommet bag på mange, at unge nu også er dukket op i vores hjemløsestatistikker. Ikke bare i de store byer, men bestemt også i provinsen. Det gode er, at vi faktisk har meget stærk viden om, hvad der skal til for at bakke de unge op i at leve det ungdomsliv, de gerne vil. Desværre kan vi se, at denne viden ikke er alment accepteret eller i hvert fald ikke strømlinet praktiseret. Vi oplever stadig, at misbrugsbehandlere insisterer på, at de unge skal blive stoffri, inden der findes en boligløsning for dem. Helt i modstrid med den viden, der er. Vi ved, at det vigtigste er at få styr på boligen. Det er ikke nemt at koncentrere sig om behandling, hvis man hele tiden også er i tvivl om, hvor man kan sove i nat eller næste uge. Rådet er generelt optaget af, at socialpolitik funderes på viden. Det betyder også, at rusmiddelproblemer skal håndteres, hvis og når den unge er klar til det. At få et sikkert og trygt sted at bo – at komme ud af hjemløsheden – har altid førsteprioritet.